వనితాలోకం:

అనూరాధ

చీకటిగా వుంది, అనూరాధ డాబామీద కుర్చీలో చీకట్లో కూర్చుని వెలుగూ, చీకటీ మిశ్రమంగా వున్న వీధిలోకి చూస్తోంది. వీధిలోకి కనిపించినంత మేరా తన శక్తివంచనలేకుండా ఆమె అదుర్దాగా చూస్తోంది.

రోడ్డుమీద జనం ఎక్కువగా నడవటం లేదు. నడుస్తున్న కొద్దిమందినీ ఆమె పరీక్షగా చూస్తూనే వుంది; ఆశాభంగం చెందుతూనే వుంది.

ఆమె మెల్లగా లేచి పిట్టగోడదగ్గరకు పోయి నిలబడింది. చప్పున ఏదో విషయం గుర్తువచ్చింది, చీకట్లో చిన్నగా నవ్వుకుంది.

"ఇంత చిన్న మనిషిమీద అంత పెద్ద... అంత పెద్దమనిషికి కోపం!"

పిచ్చుకమీద బ్రహ్మాస్త్రం.

ఆమె యింకా ఏదో ఆలోచించబోతూంది. కాని యింతలోకే క్రిందనుంచి ఏదో శబ్దం వినిపించింది. అలవాటుచేత గబగబ మెట్లుదిగి వెళ్లిపోయింది.

పెరటివైపు గదిలో అత్తగారూ, మామగారూ పడుకున్నారు. ఇద్దరూ గాఢ నిద్రలో వున్నారు. ఆ గదిదాటి మధ్య గదిలోకి వెళ్ళింది. వెడుతూనే ఊయలలో ఏడుస్తూన్న బాబుని తీసి ఎత్తుకుంది.

ఆమె ఎత్తుకున్నా బాబు ఏడుపు మానలేదు. ఇంకా ఏడుస్తున్నాడు. వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్నాడు. చేతుల్లో నిలవటంలేదు.

వాడలా ఎందుకు ఏడుస్తున్నాడో అనూరాధకి తెలుసు. పాలుపట్టాలి. కాని పాలు కలిపేదాకా వాడిని సముదాయించాలి. ఎవరు సముదాయిస్తారు? అత్తగారు వాడి ఏడుపు వింటుందేమోనని ఆమె భయపడింది. ఒకటి రెండునిమిషాలు తటస్థంగా వుండిపోయి, చివరికి తిరిగి చంటివాడ్ని ఉయ్యాలలోనే పడుకోబెట్టి, వాడు ఏడుస్తున్నా లెక్కబెట్టకుండా పాలుకలపటంలో నిమగ్నురాలయింది....

"ఎందుకలా ఏడుస్తాడు?"

ఉలుక్కుపడి తలఎత్తిచూసింది. అత్తగారు.

"పాలకోసం అత్తయ్యా."

"ఊ" ఆమె మెల్లగా నిట్టూర్చింది. పోయి పిల్లవాడ్ని చేతుల్లోకి తీసుకుంది.

కొమ్మూరి వేణుగోపాలరావు

"వాడింకా యింటికి రాలేదు కదూ?"

అనూరాధ తలఎత్తి ఒకసారి ఆమెగారి ముఖంలోకిచూసి మళ్లీ దించుకుంది.

"సరే. రోజూ జరుగుతున్న భాగవతమే... ఇంతకీ నిన్ను నమ్ముకుని నేను మోసపోయాను."

అనూరాధ జవాబివ్వలేదు.

"చదువుకున్న పిల్లవు. చాలా తెలివిగా ప్రవర్తిస్తావనుకున్నాను. కాని..." అని కళ్లు తుడుచుకుని, కొంచం ఆగి "వాడిని అదుపాజ్ఞల్లో పెట్టటంలో మాలాగే నువ్వూ నిష్ఫలురాలివైయ్యావు" అంది గాద్గదికంగా.

అనూరాధ పాలసీసాతో ముందుకువచ్చి "ఇలా యివ్వండత్తయ్యా" అని పిల్లవాడ్ని తీసుకుని ఒకమూలకుపోయి కూర్చుంది. "అత్తగారు ఆ పురాణం యింకా కొనసాగించకుండావుంటే బావుండును" అని ఆమె అనుకుంది.

"ఇలా ఎంతకాలం జరుగుతుందో చూద్దాం. నాకు తెలుసు, యీ తను విలా అశాంతిగానే చల్లారిపోతుందని."

"మీరుపోయి పడుకోండత్తయ్యా" అని అనూరాధ అంది చిన్నగా.

"నాకుతెలుసు అమ్మాయి. పడుకోవటం అన్నది రోజూవున్నదే. మనుషులు రోజూ పడుకోవాలని కూడా తెలుసు. ఈ విషయం యివాళ్టికి నీచేత చెప్పించుకోవాల్సి వచ్చింది" అని ఆవిడ గొణుక్కుంటూ అక్కడ్నుంచి వెళ్లిపోయింది.

"అమ్మయ్య" అనుకుంది అనూరాధ.

అత్తగారు ఏదో గొణుక్కుంటూ వుండటం ఆమెకు చాలాసేపటిదాకా వినిపిస్తూనే వుంది. లేచి, పిల్లాడ్ని ఉయ్యాలలో పడుకోబెట్టింది. తర్వాత పోయి మంచం మీద పడుకుని కళ్లుమూసుకుంది. తనకి నిద్ర రాదు. ఆమెకు తెలుసు. ఈ స్థితిలోవున్న ఏ ఆడదానికీ నిద్రరాదు.

కొంచంసేపు అటూయిటూ పొర్లింది. ఏవేవో ఆలోచనలు ఆమెను అల్లుముకుంటున్నాయి. ఒకటి రెండు నీటిచుక్కలు అనుకోకుండా ఆమె నేత్రాలనుండి స్రవించాయి. కాని వెంటనే తనపనికి తనే సిగ్గుపడి కళ్లు తుడుచుకుంది. తనలోవున్న దుర్బలత్వం యిదే. చీటికీ మాటికీ అనుకోకుండా ఎందుకిలా కన్నీళ్లు కారతాయి?

పెరటివైపు గదినుంచి ఏమీశబ్దాలు వినిపించటంలేదు. అత్తగారు నిద్రపోయివుంటుంది. ఇహ! ఆయన! ముసలాయన! సాధారణంగా ఆయన ఎప్పుడూ నోరువిప్పి మాట్లాడడు. ఆ మాట్లాడిన కొద్దిగా అయినా అత్తగారితోనే. లేకపోతే మౌనవ్రతం.

ఆమె యింకా ఆలోచనలో వుండగానే వీధి తలుపు చప్పుడయింది. చప్పున లేచి, వెళ్లి తలుపుతీసింది రామారావు మెల్లగా లోపలికి వచ్చాడు. అతను గుట్టు చప్పుడు కాకుండా లోపలికిపోయి కాళ్లు కడుక్కునివచ్చి, బట్టలు మార్చుకునేదాకా ఆమె అతన్ని పలకరించలేదు.

"వడ్డించమంటారా?" అప్పుడు అడిగింది.

"ఏమిటికి?" అతను ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించాడు.

జవాబు ఏం చెప్పాలో తెలీక ఆమె తికమక పడుతూండగానే అతనే మళ్ళీ "యిప్పుడా? ఈ అర్ధరాత్రి. ఏం వద్దులే" అన్నాడు. తర్వాత పోయి మంచంమీద పడుకున్నాడు. అనూరాధ ఒక క్షణం అలాగే నిలబడి, తర్వాత తనుకూడా పడుకుంది.

ఆమె మనస్సుకి యీపూట మరీ విశ్రాంతి లేకుండా వుంది. క్షణక్షణానికీ ఏదో బాధ

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
అరుణా
గర్భాశయ రోగనివారిణి
ఆయుర్వేదాశ్రమం లిమిటెడ్, మదరాసు-17.

డుతూంది. అతన్ని ఏదో అడగాలని అనుకుంటూంది. కాని...అడగలేదు.

"అనూరాధా!" రామారావు చాలాసేపు తర్వాత మృదువుగా అన్నాడు.

"ఏమిటండీ?"

అతను వెంటనే లేచి ఆమె ప్రక్కకు పోయి కూర్చుని, ఆమె చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ "కోపం వచ్చిందా?" అని అడిగాడు.

అతను ఎంత వారిస్తున్నా ఆమెకూడా కూర్చుంది.

"ఎందుకు?"

"నేను మూర్ఖంగా ప్రవర్తించానా?"

"అదేమిటి?"

"నాకు తెలును అనూ. నువ్వెందుకు ఆశ్చర్యపడతావు? నువ్వు చెప్పినవిషయం నే నెందులోనూ కాదనలేదు. కాని యిందులో నువ్వు నన్ను నిర్బంధించకూడదు. నేను మూర్ఖుణ్ణే అనుకో, క్రూరుణ్ణే అనుకో. ఏది ఏమయినా నా నిశ్చయం మట్టుకుమారదు."

అనూరాధ ఒక నిమిషం మాట్లాడలేదు. "మిమ్మల్ని ఏ విషయంలోనూ నిర్బంధించేందుకు నా కధికారంలేదు. కాని మీరు చాలా చదువుకున్నవారు. ఆ చంటివెధవ చేసిన పొరపాటు యిందులో ఏమీలేదు. వాడిమీద మీ కెందుకంత కసి?" అని అడిగింది తర్వాత.

రామారావు ఆమెవంక జవాబుచెప్పకుండా చూసి వూరుకున్నాడు.

తిరిగి ఆమే అంది "నాకు తెలుసు; ఈ ప్రసక్తి తీసుకువస్తే మీకు ఎంతో కష్టం కలుగుతుందని. ఇలా మాట్లాడుతున్నానని ఏమీ అనుకోకండి, నేను మీకు ఇక కష్టం కలిగించను. ఈ విషయంమీద మన యిద్దరి మధ్య సంభాషణలు జరగటం కూడా యిదే ఆఖరిరోజు. కాని యీఆఖరిరోజున మిమ్మల్ని హృదయపూర్వకంగా వేడుకుంటున్నాను. మీ మనస్సు మార్చుకోరా?"

అతను నిట్టూర్చి "నా మనస్సుని అదుపాజ్ఞలలో పెట్టుకునే శక్తే నాకువుంటే నీవు చెప్పింది పాటించేవాణ్ని అన్నాడు.

కొంచంసేపు వూరుకుని ఆమె "అయితే నేను పూర్తిగా పరాజయం పొందాను" అంది, చాలా కష్టంమీద మాట పెగుల్చుకుంటూ.

అతను ఆశ్చర్యంగా భార్యవైపు చూసి "నీవు ఎందుకు పరాజయం పొందావు? నన్ను పెళ్లిచేసుకోవటంలో ప్రధానోద్దేశం అదికాదుగా?" అన్నాడు.

"కాకపోవచ్చు. కాని కాపరానికంటూ యీ యింట్లో అడుగుపెట్టాక మీ పెద్దవాళ్ళు నాకు నియమించిన పని అదే. మామగారు చూపుల్తో నన్ను కల్లోల పరిచారు. అత్తగారు చాటుకు తీసుకువెళ్లి కన్నీళ్లతో నన్ను ఎంతో ప్రాధేయపడ్డారు. అప్పట్లో యీ చిన్నవిషయాన్ని అంత కష్టసాధ్యమైనదిగా నేను పరిగణించలేదు" అని గాద్గదికంగా అని "పోనీయండి. ఈ చిన్న విషయాన్ని గురించి మీతో చాలారోజులు వాగ్వివాదాలు పెట్టుకున్నాను. మిమ్మల్ని ప్రాధేయపడ్డాను. మీతో దెబ్బలాడాను. కాని నేను సాధించగలిగిందేమిటి? ఏమీలేదు. ఏమీ లేనిదానికి మీకు బాధగలిగిస్తూ వుండటం దేనికి? రేపట్నుంచి కనీసం మిమ్మల్నయినా సంతోషపరుస్తాను" అంది.

"నిన్ను యిలా బాధపెట్టటం నాకూ ఏదో చెప్పరాని యిదిగా వుంది. కాని నీ ఓటమి నాకు ఏమాత్రంకూడా సంతోషం కలగచెయ్యదని గ్రహించవా?"

అనూరాధ కన్నీళ్లతో "గ్రహించాను. ఏంచేస్తే మీకు సంతోషం కలుగుతుందో గ్రహించలేకపోవటం మాత్రం నా దురదృష్టం" అంది.

అతను కొంచం ఆలోచించి "నువ్వన్నట్లు రేపట్నుంచి అలా ప్రవర్తిస్తే చాలా శాంతికరమైన వాతావరణం మన యింట్లో సృష్టించవచ్చునేమో" అన్నాడు.

ఆమె దీనికేమీ జవాబివ్వలేదు..."కాని ఒక విషయం చెల్లిస్తానని మీరు నాకు మాట యివ్వండి" అంది.

"ఏమిటి?"

"నేను చాలా చిక్కులో యిరుక్కున్నానన్న విషయం మీకు తెలిసిందే. వాణ్ని చూడటానికి కూడా మీరు యిష్టపడరు. వాడు పుట్టాక యింతవరకూ వాడి మొహం కూడా చూడలేదు. అది వాడి దురదృష్టం. ఆ విషయం అలా వుంచండి. కాని మీ పనుల కేమీ అభ్యంతరం కలగకుండా, మీకు ఏమాత్రం కష్టం కలగకుండా బాబుగాణ్ని కూడా సంరక్షణ చేస్తుంటాను. ఈ భారం కేవలం అత్తగారిమీదే నేను వుంచలేను. ఇది మీకు యిష్టమేగా"

అతను నిట్టూర్చి "అలాగే చెయ్యి" అన్నాడు.

అనూరాధ అంది "ఈరాత్రి మన కింత ప్రశాంతంగా గడుస్తుందనుకోలేదండీ. రోజూ కన్నా యీరోజు మీకు మరీ బాధ కలిగించాను. చిరాకుపడి మీరు వెళ్ళిపోయారు కాని మళ్ళీ...యిప్పుడిలా..."

లాచాసేపటిదాకా యిద్దరూ మాట్లాడుకోలేదు. బహుశా ఏమి మాట్లాడుకోవాలో కూడా యిద్దరికీ తెలిసివుండకపోవచ్చు.

"ఇహ నిద్రపోగాం. అంటూ లేచాడు రామారావు, మంచంమీదకుపోయి పడుకున్నాడు. చాలా నిమిషాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచాయి.

(౮౦-వ పేజీ చూడండి)

★ అనూరాధ ★

"అనూరాధా" అని పిలిచాడు మెల్లగా.

"ఏమిటండీ!"

"ఇంకా నిద్రపోలేదా? ఏమీలేదు. మనం చాలా మనస్ఫూర్తిగా మాట్లాడుకున్నాం కాబట్టి ఏమిటో నా హృదయమంతా విప్పిచెప్పాలనిపిస్తోంది. ఒకానొకనాడు నా జీవితం చాలా ఆనందమయంగా గడిచింది. ఉషతో స్వర్గతుల్యంగా రోజులు గడిపాను. కాని అలా ఎక్కువరోజులు గడపకుండానే ఈదౌర్భాగ్యుడ్ని నాకు వదిలేసి ఉష నన్ను వదిలివెళ్లిపోయింది. ఆ తర్వాత చాలా రోజులు ఎంత బాధ అనుభవించాననుకున్నావు? మాటలతో చెప్పలేను. జీవితంమీద విరక్తిపుట్టింది. ఎంతో పిచ్చిగా తిరిగేవాడ్ని. తర్వాతే నువ్వు వచ్చావు. ఉన్న విషయం చెబుతున్నాను. వెనకటి జీవితం మళ్లీ అనుభవిస్తున్నానంటే ఒప్పుకోను. కాని నాకు మళ్లీ జీవించటం నేర్పింది నువ్వే. కొన్ని కొన్ని అఘాతాలు ఏర్పడినా సుఖాన్ని సంతోషాన్ని పొందవచ్చని నిరూపించిందినువ్వే. ఇల్లాగే ఎప్పుడూవుండేటట్లు చేయవా? ఇవాళ చెప్పిన మాటలు ఎప్పటికీ మరిచిపోకుండా వుండవా? నాలోవున్నది బయటకి వెళ్లగ్రక్కేశాను. అంతే. పడుకో. ఇహ నిద్రపో" అంటూ అతను ఒకవైపు తిరిగి పడుకున్నాడు.

* * *

మధ్యాహ్నం రెండు గంటలైంది. అప్పుడే ఒక స్నేహితురాలికి ఉత్తరాన్ని రాసి ముగించి అనూరాధ ఆలోచిస్తూ కూచుంది. తను పూర్తిచేసిన ఉత్తరం ఒకసారి చదువుకోవాలని ఆమెకు అనిపించింది.

"లీలా! మన మిద్దరం కలుసుకుని చాలా రోజులయింది. ఈమధ్య నీ దగ్గర్నుంచి ఉత్తరాలుకూడా రావటంలేదు. ఆడదానికి చదువుకునే రోజుల్లోనే స్నేహితులూ, స్నేహమూనూ. వెనకటికి మా అక్కయ్యని చూసి "ఎంతసేపూ సంసార గొడవలేనా? ఒక స్నేహితులూ అదీలేకుండా" అని అనుకునేదాన్ని. కాని యిప్పుడు నేనూ మా అక్కయ్యలానే తయారయ్యాను. తప్పనిసరి.

'నువ్వదృష్టవంతురాలవని నే ననూయపడను. హాయిగా ఎమ్. బి. బి. ఎస్ చదువుతున్నావు. మావాళ్ళు చదివిస్తే నేనూ చదివేదాన్నే. నేనూ నీలానే క్లాస్‌లో ప్యాస్ అయాను. కాని లీలా! నాకు క్లాస్ రాకుండా వుంటేనే బావుండేది కదూ. నా మనస్సుకి అంత బాధా వుండేదికాదు. నా మార్కులు యింకా ఎవరికైనా వస్తే వాటిని సద్వినియోగ పరుచుకునేవారు కదా.

'నీ కింకా పెళ్ళికాలేదు లీలా. నాకు వున్న యీ కొద్ది అనుభవాన్ని పురస్కరించుకుని చెబుతున్నాను. మంచి విషయంలోనైనా, చెడు విషయంలోనైనా ఆడదానికి తనమాట నెగ్గించుకోవాలని వుంటుంది; సంసారంలో. సాధారణంగా ఆమె సఫలీకృతురాలవుతూనే వుంటుంది. కాని అలా కాకపోయినప్పుడు ఆమె పడే బాధ వర్ణనాతీతం. ఒక ప్రయత్నంలో విఫలుడైనప్పుడు ఒక పురుషుడు పడే బాధకన్నా అదే పరిస్థితిలో వున్న ఒక స్త్రీ పడేబాధ ఎన్నోరెట్లు ఎక్కువగా వుంటుంది. ఇలా రాస్తున్నానని ఆశ్చర్యపడకేం? ఏదో నేననుకున్నదీ, అనుకుంటున్నదీ కొంతకాకపోతే కొంతయినా రాయాలనిపించింది; రాశాను.

'అన్నట్లు ఆనందరావు ఏమంటున్నాడు? నీకు తెగ ఉత్తరాలు రాసేవాడు. పాపం! నీతోపాటు చదువుదామనుకుంటే సీటు రాలేదు. బి. ఎల్. కదూ అతను చదివేది? నా సలహా అడిగితే నిన్ను అతన్నే పెళ్ళిచేసుకోమంటాను. ఇంకేం రాయను? బాగా చదువు. సెలవు" నీ "అనూరాధ"

ఉత్తరాన్ని కవరులో పెట్టి అంటించి ఎడ్రస్ రాసింది. ఉబుసుపోకకి ప్రక్కనున్న ఒక నవలతీసి తిరగవేయసాగింది. కాని ఆమె మనస్సు నవలమీద లగ్నం కాలేదు. అలా అని తను రాసిన ఉత్తరం మీదా లగ్నం అయిలేదు.

లీల! లీల చదువుకుంటోంది. పెద్దచదువు చదువుతోంది. కొన్ని సంవత్సరాలుపోతే ప్రాక్టీస్ పెడుతుంది. ఈలోగా నో, తర్వాతో ఆమె పెళ్లిచేసుకుంటుంది. తనకి తెలుసు. పెళ్ళి వద్దనే స్వభావంగలదికాదు ఆమె. ఒక్క లీలే ఏమిటి? ఏ ఆడదీ కూడా బుద్ధిపూర్వకంగా "పెళ్లి వద్దో"అని అనదు. చేసుకుంటుంది. అప్పుడు దానికి కూడా ఎదురుగున్న సమస్యలాంటిదే ఎదురౌతుందా. ఎదుర్కొంటుంది? లీల రెండో పెళ్ళి భర్తను ఎందుకు చేసుకుంటుంది? చేసుకోదు. కాని అంతమాత్రంచేత ఆమెకు ఏ సమస్యలూ లేకుండా ఎలా వుంటాయి? భర్త తిరుగుబోతు కావచ్చు. చెడ్డవాడు కావచ్చు. మరీ మంచివాడుకావచ్చు. ఆమెను ఎక్కడికీ కదలనియకుండా ఎప్పుడూ ఎదురుగుండా వుంటూ అతిగా ప్రేమ ప్రదర్శించేవాడు కావచ్చు అమాయకుడు కావచ్చు. తెలివితక్కువవాడు కావచ్చు. ఎక్కువ తెలివిగలవాడూ గావచ్చు. ఇన్నిటిలో ఏదయినా చిక్కే కదా. అతని స్వభావాన్ని అర్థంచేసుకోకుండా అతన్తో సంసారం చేయటం కష్టమైన విషయమే కదా.

ఒకవేళ లీలను ఆనందరావే చేసుకోవచ్చు అప్పుడుకూడా అవస్థే. అతి ప్రేమ ప్రదర్శించేవాళ్లే లెక్కక్రిందకు వస్తాడు ఆనంద

ఎస్ట్రెలా బ్యాటరీస్ లిమిటెడ్. బొంబాయి—మద్రాస్—ఢిల్లీ—నాగపూరు—కాన్పూరు—కలకత్తా.
NAS 239

రావు. ఇహ అతనికీ, దానికీ యిద్దరికీ ప్రాక్టిస్ నిల్.

తన ఊహలకు నవ్వువచ్చింది అనూరాధకు. కాని ఆ ఊహలలోంచి పూర్తిగా బయటపడకముందే ఆమెకు భర్తవిషయం గుర్తువచ్చింది.

ఆయన! ఆయన ఏవిషయంలో మంచివారుకాదు? తనని ఏ విషయంలో కష్టపెడుతున్నారు? దేంట్లో తననివత్తిడిచేస్తున్నారు? ఎటొచ్చీ ఆయనకూ తనకూ పేచీవచ్చే విషయమల్లా ఒంటే. అదే. బాబుగాడి విషయం. తన పరాజయంతో ఆ పేచీ కూడా పరిష్కారమయిపోయింది. తనకే బాధా, అసంతృప్తీ మిగిలితే అది వేరే విషయం.

ఎందుకో ఆమెకు జరిగిపోయిన కొన్ని విషయాలు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో బుద్ధయింది.

ఆరోజు బాగా జ్ఞాపకం వుంది. ఆయన

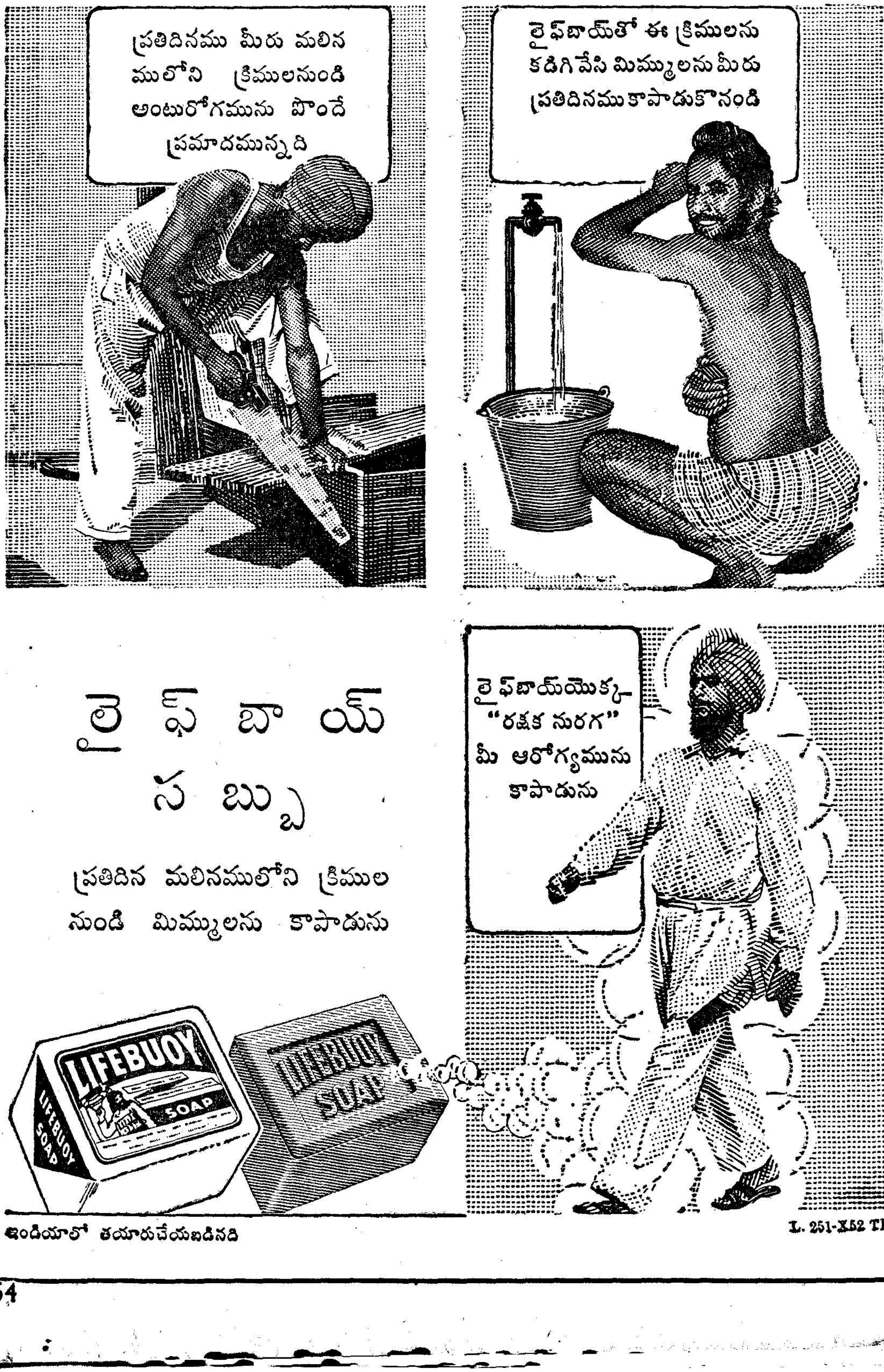

ఇండియాలో తయారుచేయబడినది

L. 251-X52 TI

తనని చూడటానికి వచ్చినరోజు. తనని ఆయనగారు చూడటం వదిలిపెట్టి ఆయన్నే తను చూడటం మొదలు పెట్టింది. ఏదో బాధ ప్రస్ఫుటమౌతున్న ఆ చూపులు, ప్రశాంతంగావున్న ఆ ముఖం, వేదాంతిలావున్న ఆయనభంగిమ యివన్నీ తనని ఆకర్షించాయి. వీటన్నిటికీ మించి వారి అం...దం... అందుకే తను రెండోపెళ్లి అనికూడా చూడకుండా..."

"మీ అత్తగారున్నారా అమ్మాయి?"

అవరించిన ఆలోచనల తోలూకు సిగ్గుతెరలు ముఖమంతా కమ్మి, చెక్కిళ్లను ఎర్రబరిచి, మనసంతా కితకితలుపెట్టి, మేనంతా గగుర్పొడిచి ... యింకా యిలాంటి ఏదో అనుభూతుల్లోవున్న అనూరాధకు యీ ప్రశ్న వెంటనే వినిపించలేదు. కాని వెంటనే తెలివి తెచ్చుకుని, చప్పునలేచి నిలబడి "ఏమిటండీ?" అని అడిగింది.

ఎదురుగా నిలబడివున్న ఎదురింటి కాంతమ్మగారు "మీఅత్తగారు ఏంచేస్తున్నారని అడుగుతున్నా" అంది ఝుమాయించి.

"లోపలున్నారండీ" అని జవాబిచ్చింది అనూరాధ సన్నని స్వరంతో.

"సరేలే" అంటూ ఆవిడ విసవిస లోపలకు నడిచిపోయింది. అనూరాధ మళ్ళీకూర్చుంది.

"కూర్చోవమ్మా!" అంది లోపల్నుంచి అత్తగారు, కాంతమ్మగార్ని ఉద్దేశించి.

"ఏమిటండీ? విశేషాలు?" అంటోంది కాంతమ్మగారు.

కొంతసేపు ఏదో మామూలు విషయాల మీద సంభాషణ సాగిపోయింది.

"కోడలేమంటూంది?" అంది హాఠాత్తుగా కాంతమ్మగారు.

"ఏమంటుంది? అందరి కోడళ్ళకుమల్లే కాదు మా అనూరాధ. మాయింట్లో జరిగే తతంగం అంతా మా యింట్లో వుండిపోవల్సిందే. అవన్నీ దాని మనస్సులో యిముడ్చుకోవాల్సిందే. నోరుజారి బయటపడటం నేను విన లేదు?

"అది సరేలెండి. కాని కొడుక్కి రెండో పెళ్ళి చేయటంలో మీ ఉద్దేశం వేరుగా. అది ఎంతవరకూ ఫలించినట్లు?"

"అదిమట్టుకూ ఏం చేస్తుంది? వాడిది రాతిగుండె అయినప్పుడు?"

"మీరు చాలా వెర్రివారండీ లక్ష్మమ్మగారూ!"

"ఏం?"

"మీ కోడలు మంచిదే అనుకోండి. ఎంత మంచి ఆడదయినా తన సవతి కొడుకుమీద తండ్రికి అసహ్యం కలిగేటట్లు చేస్తుందిగాని అనురాగం పుట్టేటట్లు చేస్తుందంటారా?"

అత్తగారు కొంచం వూరుకుని "నేనమ్మలేను కాంతమ్మగారూ. ఈ వృద్ధాప్యంలో అబద్ధం ఎందుకు ఆడాలి? అది అటువంటి అభిప్రాయం కలిగివున్నట్లు నాకేం అనుమానం కలగలా" అంది.

కాంతమ్మగారు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వి "అందుకే లోకం మిమ్మల్ని అమాయకులంటుంది. భార్యాభర్తలు తల్లిముందు మాట్లాడుకున్నవే నిజాలా? విడిగా ఏవేం మాట్లాడుకుంటారో, ఏయే తతంగాలు చేస్తారో మీకేం తెలుసు?" అంది.

"మీకుమట్టుకు ఏం తెలుసు?" అని అడగలేరు లక్ష్మమ్మగారు.

ఇలా కొంతసేపు సంభాషణ జరిగాక "వెడతానండి. నేనిలా అంటంలో వేరే ఉద్దేశంలేదు. పరిస్థితులు విషమిస్తే మీకే ప్రమాదం. కోడలిమీద ఒక కన్నేసి వుంచమనీ" అంటూ బయటకివచ్చి అనూరాధని "కులాసాగా వున్నావా అమ్మాయీ?" అని ఒకసారి పలకరించి మరీ వెళ్లిపోయింది.

ఇందాకట్నుంచీ ఆ సంభాషణంతా అనూరాధ వింటూనేవుంది. అప్రయత్నంగా ఆమె నేత్రాలనుంచి అశ్రువులు జలజలమని రాలాయి. ఈ విషయంలో తప్పెవరిదో తనకు తెలీదు. ఆలోచించలేదు. కాని కాంతమ్మగారు అలా అనటంలో, అనుకోకపోవటంలో అర్థం లేకపోలేదు. కాంతమ్మగారికే కాదు తమ కుటుంబ విషయం తెలిసినవారందరికీ కూడా అలానే అనిపిస్తుంది. తననిగురించి బయటివాళ్ళు ఏమనుకుంటున్నదీ ఆమెకు తెలియక పోలేదు.

జ్వరంతో వున్న మామగారు లోపలి గదిలోంచి మూలగటం మొదలుపెట్టారు. విషయమేమిటో కనుక్కుందామని ఆమె లేచి వెళ్ళబోయింది. కాని యింతలోనే యిటువైపు గదిలోంచి చంటివాడి ఏడుపు వినిపించింది. ఒక క్షణం తటస్థంగా నిలబడిపోయి, తర్వాత కళ్లు తుడుచుకుని చంటివాడ్ని సముదాయించటానికి వెళ్లిపోయింది అనూరాధ.

*   *   *

సాయంత్రం రామారావు ఆఫీసునుంచి రాగానే అనూరాధబాబుకి పాలుపడుతోంది. రామారావు ముఖంప్రక్కకి తిప్పుకుని అటువైపు మాడకుండా లోపలికి వెళ్లిపోయాడు. అనూరాధ చప్పున పాలుపట్టటం ముగించి ప్రక్కగదిలోకి పోయి పిల్లవాడ్ని పడుకోబెట్టి భర్తవద్దకువచ్చింది.

అతను కాఫీత్రాగుతూ ఆమెవంక చూసి "అలావున్నావేం అనూ? అని అడిగాడు.

"ఎలా వున్నాను?"

"ఏదో వంగతగా కనిపిస్తుంటే..."

"బాగానే వున్నాను" అని ప్రక్కకి త్రిప్పుకుంది.

కొన్ని క్షణాలు భారంగా "అనూ" పిలుపు వినిపించింది ఆ సానునయంగా.

అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ "ఏమిట అని ప్రశ్నించింది.

"ఇవేళ సినిమాకి వెడదామా?"

అతను ఆమెనుంచి దృష్టి మరల్చ అలానే చూస్తున్నాడు. ఆమె ము భావాలు ఏమాత్రం మారకూడదు. ఏమాత్రం జరిగినా అతను పసికట్టి గలుగుతాడు. ఈ విషయం గ్రహించి చాలా చిక్కులోవున్నట్లు బాధ ప

"అలాగే" అంది ఎంతో కష్టంగా

"అయితే రెడీ అవు"

లోపలికి వెళ్ళిపోయింది; అ పోవటం ఎంతోయిష్టం అయిన ప్రక్కగదిలోంచి ముసలాయన తున్నాడు. అవతల బాబు నిద్ర విషయం గుర్తువచ్చింది. నాడు ఏ నైనా లేచి ఏడుపు లంకించుకో అక్కడేనిలబడి ఒక క్షణంసేపు చింది. ఏమయినాసరే ఆయనతో వెళ్లివలవల్సిందే. ఎన్ని ప్రతి వచ్చినా మానకూడదు. అందులో ...యీరోజు...యీ రోజు వాత ఆయనలా అడగటం అన్ని ప్ర కనిపించాయి. తను నిరాకరించలేదు.

ఆమె వెళ్ళి ముఖం రుద్దుకుని అత్తగారు గ్రహించినట్లుంది-"ఎక్క అనడిగింది.

అనూరాధ తల వొంచుకుని కత్తయ్యా" అంది.

ఆవిడ తల ప్రక్కకి తిప్పుకుని అంది. అలా అనటంలో అనూరా ధ్వనులు, ఎన్నో అర్థాలు స్ఫురిం అక్కడ ఎక్కువసేపు నిలబడలేక వున్న గదిలోకి వచ్చింది.

పరీక్షలనేవి మొగవాళ్ళకంటే వాళ్ళకే ఎక్కువ తటస్థపడతాయి. లోనూ విచిత్రం ఏమిటంటే " యిప్పుడు జరగకపోతే బాగుండును" ఎప్పుడైతే అనుకుంటారో అప్పుడే జరిగితీరుతుంది. ఇది సత్యం కాదు. సత్యం. ఇది నిబంధన కాదు. మామ

ఇంకో పావుగంటలో బయటకి రనగా బాబు లేచి ఏడవసాగాడు యింట్లో ఆ పసివాడికి బాగా పరి ముఖాలు రెండే. ఒకటి అనూరాధ. వది ముసలాయె. రెండో ఆమెను చూ పసిహృదయానికి భయం. మొదటి

అనూరాధ

తనని చూడటానికి వచ్చినరోజు. తనని ఆయనగారు చూడటం వదిలిపెట్టి ఆయన్నే తను చూడటం మొదలుపెట్టింది. ఏదో బాధ ప్రస్ఫుటమౌతున్న ఆ చూపులు, ప్రశాంతంగావున్న ఆ ముఖం, వేదాంతిలావున్న ఆయనభంగిమ యివన్నీ తనని ఆకర్షించాయి. వీటన్నిటికీ మించి వారి అం...దం... అందుకే తను రెండోపెళ్లి అనికూడా చూడకుండా..."

"మీ అత్తగారున్నారా అమ్మాయి?"

ఆవరించిన ఆలోచనల తొలూకు సిగ్గుతెరలు ముఖమంతా కమ్మి, చెక్కిళ్లను ఎర్రబరిచి, మనసంతా కితకితలుపెట్టి, మేనంతా గగుర్పొడిచి ... యింకా యిలాంటి ఏవో అనుభూతుల్లోవున్న అనూరాధకు యీ ప్రశ్న వెంటనే వినిపించలేదు. కాని వెంటనే తెలివి తెచ్చుకుని, చప్పునలేచి నిలబడి "ఏమిటండీ?" అని అడిగింది.

ఎదురుగా నిలబడివున్న ఎదురింటి కాంతమ్మగారు "మీఅత్తగారు ఏంచేస్తున్నారని అడుగుతున్నా" అంది ఝమాయించి.

"లోపలున్నారండీ" అని జవాబిచ్చింది అనూరాధ సన్నని స్వరంతో.

"సరేలే" అంటూ ఆవిడ విసవిస లోపలకు నడిచిపోయింది. అనూరాధ మళ్ళీ కూర్చుంది.

"కూర్చోవమ్మా!" అంది లోపల్నుంచి అత్తగారు, కాంతమ్మగార్ని ఉద్దేశించి.

"ఏమిటండీ? విశేషాలు?" అంటోంది కాంతమ్మగారు.

కొంతసేపు ఏదో మామూలు విషయాల మీద సంభాషణ సాగిపోయింది.

"కోడలేమంటూంది?" అంది హఠాత్తుగా కాంతమ్మగారు.

"ఏమంటుంది? అందరి కోడళ్ళకుమల్లే కాదు మా అనూరాధ. మాయింట్లో జరిగే తతంగం అంతా మా యింట్లో వుండిపోవల్సిందే. అవన్నీ దాని మనస్సులో యిముడ్చుకోవాల్సిందే. నోరుజారి బయట పడటం నేను వినలేదు?

"అది సరేలెండి. కాని కొడుక్కి రెండో పెళ్ళి చేయటంలో మీ ఉద్దేశం వేరుగా. అది ఎంతవరకూ ఫలించినట్లు?"

"అదిమట్టుకూ ఏం చేస్తుంది? వాడిది రాతిగుండె అయినప్పుడు?"

"మీరు చాలా వెర్రివారండీ లక్ష్మమ్మగారూ?"

"ఏం?"

"మీ కోడలు మంచిదే అనుకోండి. ఎంత మంచి ఆడదయినా తన సవతి కొడుకుమీద తండ్రికి అసహ్యం కలిగేటట్లు చేస్తుందిగాని అనురాగం పుట్టేటట్లు చేస్తుందంటారా?"

అత్తగారు కొంచెం పూరుకుని "నేనన్నమ్మలేను కాంతమ్మగారూ. ఈ వృద్ధాప్యంలో అబద్ధం ఎందుకు ఆడాలి? అది అటువంటి అభిప్రాయం కలిగివున్నట్లు నాకేం అనుమానం కలగలా" అంది.

కాంతమ్మగారు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వి "అందుకే లోకం మిమ్మల్ని అమాయకులంటుంది. భార్యాభర్తలు తల్లిముందు మాట్లాడుకున్నవే నిజాలా? విడిగా ఏవేం మాట్లాడుకుంటారో, ఏయే తతంగాలు చేస్తారో మీకేం తెలుసు?" అంది.

"మీకుమట్టుకు ఏం తెలుసు?" అని అడగలేదు లక్ష్మమ్మగారు.

ఇలా కొంతసేపు సంభాషణ జరిగాక "వెడతానండి. నే నిలా అంటంలో వేరే ఉద్దేశం లేదు. పరిస్థితులు విషమిస్తే మీకే ప్రమాదం. కోడలిమీద ఒక కన్నేసి వుంచమనీ" అంటూ బయటకివచ్చి అనూరాధని "కులాసాగా వున్నావా అమ్మాయీ?" అని ఒకసారి పలకరించి మరీ వెళ్లిపోయింది.

ఇందాకట్నుంచీ ఆ సంభాషణంతా అనూరాధ వింటూ నేవుంది. అప్రయత్నంగా ఆమె నేత్రాలనుంచి అశ్రువులు జలజలమని రాలాయి. ఈ విషయంలో తప్పెవరిదో తనకు తెలీదు. ఆలోచించలేదు. కాని కాంతమ్మగారు అలా అనటంలో, అనుకోకపోవటంలో అర్థం లేకపోలేదు. కాంతమ్మగారికే కాదు తమ కుటుంబ విషయం తెలిసినవారందరికీ కూడా అలానే అనిపిస్తుంది. తననిగురించి బయటివాళ్ళు ఏమనుకుంటున్నదీ ఆమెకు తెలియకపోలేదు.

జ్వరంతో వున్న మామగారు లోపలి గదిలోంచి మూలగటం మొదలుపెట్టారు. విషయమేమిటో కనుక్కుందామని ఆమె లేచి వెళ్ళబోయింది. కాని యింతలోనే యిటువైపు గదిలోంచి చంటివాడి ఏడుపు వినిపించింది. ఒక క్షణం తటస్థంగా నిలబడిపోయి, తర్వాత కళ్లు తుడుచుకుని చంటివాడ్ని సముదాయించటానికి వెళ్లిపోయింది అనూరాధ.

*　　*　　*

సాయంత్రం రామారావు ఆఫీసునుంచి రాగానే అనూరాధ బాబుకి పాలుపడుతోంది. రామారావు ముఖం ప్రక్కకి తిప్పుకుని అటువైపు చూడకుండా లోపలికి వెళ్లిపోయాడు. అనూరాధ చప్పున పాలుపట్టటం ముగించి ప్రక్కగదిలోకి పోయి పిల్లవాడ్ని పడుకోబెట్టి భర్తవద్దకువచ్చింది.

అతను కాఫీ త్రాగుతూ ఆమెవంక చూసి "అలావున్నావేం అనూ? అని అడిగాడు.

"ఎలా వున్నాను?"

"ఏదో మగతగా కనిపిస్తుంటే..."

"బాగానే వున్నాను" అని ముఖం ప్రక్కకి త్రిప్పుకుంది.

కొన్ని క్షణాలు భారంగా గడిచాక "అనూ" పిలుపు వినిపించింది ఆమెకు — సానునయంగా.

అతని కళ్ళలోకి చూస్తూ "ఏమిటండీ?" అని ప్రశ్నించింది.

"ఇవేళ సినిమాకి వెడదామా?"

అతను ఆమెనుంచి దృష్టి మరల్చటల్లేదు. అలానే చూస్తున్నాడు. ఆమె ముఖంలో భావాలు ఏమాత్రం మారకూడదు. అలా ఏమాత్రం జరిగినా అతను పసికట్టి వేయగలుగుతాడు. ఈ విషయం గ్రహించి ఆమె చాలా చిక్కులోవున్నట్లు బాధ పడింది.

"అలాగే" అంది ఎంతో కష్టంగా.

"అయితే రెడీ అవు"

లోపలికి వెళ్ళిపోయింది; అలా వెళ్ళిపోవటం ఎంతో యిష్టం అయినట్లుగా. ప్రక్కగదిలోంచి ముసలాయన మూలుగుతున్నాడు. అవతల బాబు నిద్రపోతున్న విషయం గుర్తువచ్చింది. వాడు ఏక్షణంలోనైనా లేచి ఏడుపు లంకించుకోవచ్చు. అక్కడేనిలబడి ఒక క్షణంసేపు ఆలోచించింది. ఏమయినాసరే ఆయనతో సినిమాకి వెళ్లవలవల్సిందే. ఎన్ని ప్రతిబంధకాలు వచ్చినా మానకూడదు. అందులో యివాళ ...యీరోజు...యీ రోజు వాతావరణం, ఆయనలా అడగటం అన్ని ప్రత్యేకంగా కనిపించాయి. తను నిరాకరించలేదు.

ఆమె వెళ్ళి ముఖం రుద్దుకుని వస్తూంటే అత్తగారు గ్రహించినట్లుంది-"ఎక్కడికి?" అనడిగింది.

అనూరాధ తల వొంచుకుని "సినిమాకత్తయ్యా" అంది.

ఆవిడ తల ప్రక్కకి తిప్పుకుని "ఊ" అంది. అలా అనటంలో అనూరాధకి ఎన్నో ధ్వనులు, ఎన్నో అర్థాలు స్ఫురించాయి. అక్కడ ఎక్కువసేపు నిలబడలేక భర్త వున్న గదిలోకి వచ్చింది.

పరీక్షలనేవి మొగవాళ్లకంటే ఆడ వాళ్ళకే ఎక్కువ తటస్థపడతాయి. అంద లోనూ విచిత్రం ఏమిటంటే "యీ ప[illegible] యిప్పుడు జరగకపోతే భాగుండును" అ[illegible] ఎప్పుడైతే అనుకుంటారో అప్పుడే ఆ ప[illegible] జరిగితీరుతుంది. ఇది సత్యం కాదు. నగ్న సత్యం. ఇది నిబంధన కాదు. మామూలు.

ఇంకో పావుగంటలో బయటకి వెడత రనగా బాబు లేచి ఏడవసాగాడు. [illegible] యింట్లో ఆ పసివాడికి బాగా పరిచితమై[illegible] ముఖాలు రెండే. ఒకటి అనూరాధ. రెం[illegible] వది ముసలామె. రెండో ఆమెను చూస్తే పసిహృదయానికి భయం. మొదటి ఆమె

చూస్తే అమ్మలాంటి అనురాగం.

అనూరాధ చాలా కష్టంమీద నిగ్రహించుకోగలిగింది. మనసు వాడివైపు ఎంత లాగుతున్నా భర్త ముఖంలోని భావపరంపరను చూస్తూ ఆమె మాట్లాడలేకపోయింది.

వాడు గుక్క తిప్పుకోకుండా ఏడుస్తున్నాడు.

రామారావు ముఖం ధుమధుమలాడిపోతోంది.

ముసలామె అంతూ పొంతూ లేకుండా గొణుక్కుంటోంది. అనూరాధ, చాలా యిరుకులోవున్న అనూరాధ ఒకటి రెండు క్షణాలు బయటకు తెలియకుండా మథనపడి భర్తగారికళ్లలోకిచూస్తూ "పదండి" అంది. అతను బయటకు నడిచాడు. ఆమె మెల్లగా అనుసరించింది.

కాని ఆమెలో ఆరాత్రి చాలా భయంకరమైన తుఫాను చెలరేగింది. విచారానికీ, విషాదానికీ, ఏడుపుకీ అవతలనున్న అవస్థనామె ననుభవించింది.

భర్త ప్రక్కన కూర్చుంది. కాని వంటరిగావున్నట్టే బాధపడింది. సినిమాలో కూర్చుంది. సినిమా చూస్తున్నట్లు ఆమె అనుకోలేదు. ఏమనుకున్నాడో ఏమిటో అతనుకూడా ఆమెను ఏవేవో ప్రశ్నలడిగి యిబ్బంది పెట్టలేదు.

పదిన్నర అయాక, వీధులన్నీ చాలావరకూ నిర్మానుష్యం అయిపోయాక యిద్దరూ యింటికి వచ్చారు. ముసలామె వచ్చి తలుపు తీసింది. అంతవరకూ మూలిగి మూలిగి ముసలాయన అప్పుడే పడుకున్నట్లున్నాడు. రామారావు కాళ్లు కడుక్కునేందుకు లోపలికిపోయినప్పుడు అనూరాధ బాబుదగ్గరకుపోయి చూసింది. మంచి నిద్రలో వున్నాడు. బాగా ఏడిచినట్లున్నాడు. చెంపలమీద, నాజూకైన ఆ చెంపలమీద కన్నీటిచారలు సన్నని దీపం వెల్తురులోకూడా స్పష్టంగాకనిపిస్తున్నాయి. అప్రయత్నంగా చేతులు ముందుకుజాచింది. ఆమె సున్నితమైనచేతులు పసివాడి లేత చెంపల్ని మృదువుగా స్పృశించాయి.

భోజనాలైపోయి అతనువెళ్లి పడుకున్నాక ఆమె అత్తగార్ని రహస్యంగా అడిగింది.

"బాగా ఏడిచాడా అత్తయ్యా?"

దీనికి అత్తగారు "ఊహు. లేదు" అని కటువుగా సమాధానం చెప్పి అక్కడ్నుంచి విసురుగా వెళ్ళిపోయింది.

"అందుకే ఊరంతా అట్లా అనుకుంటూంది."

చాలా నీచుగా యీ మాటలు అనూరాధకి వినిపించాయి. నిరాశగా అక్కడినుంచి కదిలి తనుకూడా వెళ్లి పడుకుంది. అతను...రామారావు నిద్రపోతున్నాడో లేదో ఆమెకు తెలియదు. తెలుసుకోవాలని ప్రయత్నించనూ లేదు.

ఒకదానితర్వాత ఒకటి, ఒకదానిపైన ఒకటి ఆలోచనలు తరంగాల్లా ఆమెను ఆక్రమించి, గుక్కతిప్పుకోకుండా యీ తన పెడుతూంటే చిమ్మచీకటిలో కాంతి కిరణంలా కాకుండా, మహా వెలుగులో చీకటి ఛాయలా ఒక ప్రశ్న ఉదయించింది. కాదు. ఒక సందేహం కలిగింది.

"బాబుగాడు ఎదిగింతర్వాత?"

బాబుగాడు కొంచం వయసొచ్చి, కొస్త జ్ఞానం సంపాదించాక పర్యవసానం ఎలా వుంటుంది?

తండ్రికి వాడంటే యిష్టంలేదనివాడికే తెలుస్తుంది. వాడివంక చూడటంకూడా ఆయనకు అసహ్యమని తెలుస్తుంది. అప్పుడు! వాడి మనస్సు బాధతో ఎంత కుమిలిపోతుంది? సంతోషం అనేది వాడికి ఎక్కడ?

తన దగ్గరకువచ్చి "అమ్మా! అమ్మా! నాన్నారు నాతో ఎందుకు మాట్లాడరు? నా వంక ఎందుకు చూడరు? నేనంటే నాన్నారికెందుకమ్మా అంత అసహ్యం?" అని జాలిగా, దీనంగా, బాధగా అడుగుతాడు.

అప్పుడు వాడికి, ఆ పిచ్చితండ్రికి, ఆ చిన్నారికి తను ఏమని సమాధానం చెబుతుంది?

మహా వెలుగులో చీకటి ఛాయలా ఉదయించిన యీ ప్రశ్నకు ఎంత ఆలోచించినా ఆమెకు ఆరాత్రి...ఏ రాత్రీ సమాధానం దొరకలేదు.

* * *

చాలారోజుల తర్వాత ఒకరోజు - తెల్లవారింది. అనూరాధ నిద్రనుంచి లేచి కూర్చుంది. ఒకసారి బద్ధకంగా వళ్లు విరుచు

వుని, కళ్ళు నులుముకుని నిలబడింది. ఏదో మగతిగావుంది ఆమెకు. తీయని మగత.

తలుపులు తీసి బయటకు వెడదామని రెండు అడుగులు వేసింది. కాని హఠాత్తుగా తల త్రిప్పి, ఏదో కనిపించేసరికి చటాలున ఆగిపోయింది. ఆమె ముఖం, చెక్కిళ్లు సిగ్గుతో ఎర్రబారాయి. ఎంత వద్దనుకున్నా, సిగ్గుపడుతున్నా, బలవంతంగా తన వంకే తాను నఖశిఖ పర్యంతం పరిశీలనగా చూసుకుంది - నిలువుటద్దంలో.

చూస్తూ చూస్తూండగా ఆమె చురుకైన పెదాలు మెల్లిగా కదిలాయి. ముసిముసిగా నవ్వుకుంది.

అలా ఎక్కువసేపు గడిచిపోకముందే ఆమెకు ఏదో తోచి, చప్పున వెనక్కి తిరిగింది. అనుకున్నంతా అయింది. రామారావు భార్యవంక ముగ్ధుడై చూస్తున్నాడు; యిందాక అనూరాధ తనని తాను చూసుకున్న చూపు.

ఇలా అమాంతంగా వెనక్కి తిరిగి ఉలుక్కుపడేసరికి అతను పకపకమని నవ్వేశాడు.

మరీ సిగ్గుతో ఆమె తలవంచుకొని "పోండి" అంది.

"ఇలారా" అన్నాడతను.

అలానే దగ్గరకుపోయి యింకా తలవంచుకునే నిల్చుంది ఆమె. "లేత" సూర్యుడి కిరణాలు కిటికీ తలుపుల సందులనుండా చోటు చేసుకునివచ్చి ఆమె ఫాలభాగం మీద చురుక్కుమని, మెరిశాయి.

ఆమె......భార్య వూహించుకున్నట్లే అతను......భర్త తన ఎడమ చెయి ఆమె నడుముచుట్టూ పోనిచ్చి, దగ్గరగా, హృదయానికిదగ్గరగా తీసుకుని, కుడి చేత్తో ఆమె చుబుకాన్ని సున్నితంగాపట్టుకుని పైకెత్తి, తనచూపులు ఆమె చూపుల్లో కలుపుతూ "ఏమిటి సంగతి?" అన్నాడు, చాలా అద్భుతంగా.

ఇంకా సిగ్గుపడి చూపులు క్రిందకి దించేసుకుంది.

"ఊహు" అని తన పట్టు విడవకుండా "చెప్పాలిసిందే" అన్నాడతను.

మెల్లగా "సోగకన్నులు" పైకి ఎత్తి అతనివంక ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

"చెప్పవా?" అతను బ్రతిమలాడే ధోరణిలో అన్నాడు.

అణుచుకోలేక, అణుచుకోలేక ఒక్కసారిగా పైకి కిలకిలా నవ్వేసింది.

"చెప్పవుకదూ?" యింకా బ్రతిమిలాడుతూనే అన్నాడతను.

"ఊహు" అని నవ్వుతూ వదిలించుకుని పారిపోబోయి, విఫలురాలయింది.

"చెప్పందే వదలను" యీసారి బెదిరించాడు.

"అంతేనా?" అని మనసులో అనుకుని దీనంగా ముఖం పెట్టింది.

"అంతే" అన్నట్లుగా అతను భంగిమ మార్చాడు.

"లేకపోతే?" అన్నట్లుగా అతనివంక చూసింది.

"ఇంతే" అన్నట్లుగా తన దృఢ నిశ్చయాన్ని వెల్లడిచేశాడు, ఆమెను పట్టు వదలకుండా.

"అయితే చెప్పాలిసిందేనా?" అనుకుని సిగ్గుతో అతనినుంచి దృక్కులు మార్చింది.

"తప్పక చెప్పాలి" అని లోలోపల అనుకుని బయటకి "చెప్పక తప్పదు" అన్నాడు.

ఎలా చెప్పనా అని ఆమె సంశయిస్తోంది. కాని మళ్ళీ ఏదోతోచి "రహస్యం" అంది బయటకు.

"సరే"

ఆమె ఎలాగో అతని ముఖం మీదకు వంగి చెవిలో చాలా రహస్యంగా ఏదో చెప్పింది. తరువాత యిహ అక్కడ వుండలేక బలవంతంగా పట్టువిడిపించుకుని తలుపులుతీసి బయటకి వెళ్ళిపోయింది పారిపోతున్నట్లుగా.

రామారావు నేత్రాలు సంతోషంతో ఒక్కసారిగా విస్ఫారితాలయాయి. ఏదో తీయనివూహ అతని శరీరాన్ని సహితం కదిలించింది. కాని అతనాదశలో ఎక్కువసేపు వుండలేదు. చూస్తూవుండగానే అతని ముఖంముడుచుకుపోయింది. కళ్లల్లో ప్రవేశించిన వింతకాంతి తొలగిపోయింది. ఏదో భయంకర పరిణామాన్ని చూడబోతున్న వ్యక్తిలాగా గజగజమని వణికిపోయాడు.

మళ్ళీ ఏంజరుగుతోంది?

అతని తల వెనక్కి తిరుగుతోంది.

ఏంజరిగింది? తను జీవితంలో మరిచిపోలేని ఆ భయంకరమైన రోజున ఏం జరిగింది?

ఆరోజు ఎంత చీకటిగా వుంది? తననుంచి యిప్పటికికూడా పూర్తిగా తొలగిపోని చీకటి.

వెనక జరిగిపోయినవన్నీ యిప్పుడు జరుగుతున్నట్లే కనబడుతున్నాయి. భయంకరమైన ఆ రాత్రి తను ముందుగదిలో దడదడలే గుండెతో తిరగటం, మాటిమాటికీ ఆగిపోతూ ఏవయినా శబ్దాలు వినిపిస్తాయేమోనని చెవులు రిక్కించి వినటం, అక్కడ ఎక్కువసేపు వుండలేక సావిట్లోకివస్తే తండ్రి అక్కడ నిలబడి ఎటో శూన్యంలోకిచూస్తూవుండి తన అలికిడి విని యిటువైపు తిరిగిచూస్తే ఆచూపు భరించలేక మళ్లీ లోపలికివస్తే ... తలుపులు వేసివున్న ఆగదిలోంచి ఉష బాధాకరమైన అరుపులూ, తల్లి రామరామ అనే ధ్వనులు, లేడీ డాక్టర్ లోపలచేసే హడావుడి, తండ్రి తనప్రక్కకి వచ్చి కంగారుపడుతూ చూస్తూవుండటం, తను అంతకన్నా దీనమైన పరిస్థితిలో వుండగానే దఢాలున తలుపులు తెరుచుకోవటం, రుచుకుని తెరుచుకోకముందే పులిలాదూకి ఉష పడుకున్న మంచందగ్గరకు పోయేసరికి శవంలాఉన్న ఉషప్రక్కనే తల్లిఏడ్పులూ, యిటుప్రక్క ఆవెధవ, దరిద్రుడు, దౌర్భాగ్యుడు - వ్వాడిఏడుపు, "ఉషా" అని పెద్ద ఏడుపుతో ఆమెమీద వాలిపోబోతుంటే తండ్రి బలమైనచెయి తనని గట్టిగాపట్టుకుని బయటకు లాక్కుని వెడుతోంటే...

"అబ్బా" అనుకున్నాడు రామారావు బాధగా.

అతని ఆలోచనలు యింకా కొనసాగాయి. ఆతర్వాత ఏంజరిగింది? అనూరాధతో తనకు పెళ్ళి ఏవిధంగా జరిగింది? ఉషస్థానంలో అనూరాధకు ఎలా చోటివ్వగలిగాడు? అనూరాధను చేసుకోకముందు తల్లి తనను ఎన్నివిధాల ప్రతిమిలాడింది? తండ్రిచూపుల్లో ఎంత కలవరపరిచాడు? ఉష పోయిందగ్గర్నుంచి తను జీవచ్ఛవంలా, కొడుకుమాట వింటేనే అసహ్యపడుతూ ఎన్నిరోజులు గడిపాడు? ఆరోజుల్లో తన ఆలోచనలు ఎంత వెర్రిగా సాగాయి! తన

పగులగొట్టుచున్న తలనొప్పియా?

సారిడన్‌ను పుచ్చుకోండి

ఇప్పుడు క్రొత్త, ఆరోగ్య రక్షకమైన అభేద్యపు కాగితపు ప్యాకింగులో దొరకును

ఒక బిళ్ల 2 అణాలు.

నొప్పిని పోగొట్టును-విశ్రాంతి నిచ్చును నవోత్సాహము చేకూర్చును.

ప్రవర్తనకి విసిగిపోయి తల్లి ఎన్ని దుర్భాషలాడింది? తను ఎంతో తీవ్రంగా ఆలోచిస్తూ ఏదో గుర్తు వచ్చేసరికల్లా అమాంతంగా లేచి నిలబడి క్రోధంతో పిడికిలి బిగించి "వాడిని...ఆ వెధవని చంపేస్తాను" అని అనటం...అదంతా ఏమిటి?

కాని యిప్పుడదంతా చాలావరకూ మరిచిపోయాడు; అనూరాధవల్ల.

అనూరాధవల్లే యిప్పుడు మళ్లీ అదంతా గుర్తువస్తోంది. ఉష తన్నువదిలి వెళ్లిపోయిన నాటిరాత్రి మళ్లీ మళ్లీ జ్ఞాపకంవచ్చి కలవరపెడుతోంది.

ఎదురుగా బల్లమీదనుంచి ఉష తనవంక చిరునవ్వుతో చూస్తోంది. దగ్గరకు వెళ్లాడు. వణుకుతున్న చేతుల్తో ఉష ఫొటోను అందుకోబోయాడు. కాని అతని హృదయంలో ఏదో సుదర్శనం గిరగిర తిరిగినట్లయింది. చేతులు గబుక్కున వెనక్కి తీసుకుని గుమ్మంలోకి విసవిస నడిచి బయటకు వెళ్లిపోయాడు.

* * *

నిమ్మదిగా రోజులు గడుస్తున్నాయి. ఈమధ్య అనూరాధకు ఆ యింట్లో అంతా విచిత్రంగా కనబడసాగింది. ఆయన తనని తప్పుకుని ఎందుకు తిరుగుతున్నారు? అప్పుడప్పుడు ఎందుకు తనవంక అలా దీనంగా చూస్తారు?

అత్తగారూ అంతే. తను కాపరానికి వచ్చినతర్వాత చాలా కొద్దిరోజుల్లోనే ఆవిడగారి స్వభావాన్ని బాగాఅర్థంచేసుకుంది. ఎవరెవరో చెప్పినమాటలవల్ల తాత్కాలికంగా ఉద్రేకపడినా తనంటే ఆమె ఎల్లప్పుడూ ఏవగించుకోలేదు. తనను ప్రేమగా చూడకుండా వుండనూ లేదు.

వంటరిగా ఆమె కూర్చుని దేనికోసం బాధపడుతుందో తనకి తెలుసు. కొడుకంటే ప్రేమలేని కొడుకుకోసం యీ తల్లి వేదన పడుతోంది. ఇలా ఎంతకాలం...ఎన్ని సంవత్సరాలు గడిచిపోతుందోనని భయపడుతోంది.

"ఏవమ్మా వంట్లో బావుంటూందా?" అనేది అప్పుడప్పుడూ.

తల ఊపేది తను.

మళ్లీ బాబుగాడ్ని సముదాయించలేక తను మహా యిదయిపోతుంటే "ఏమిటో ఆమాత్రం సముదాయించటం చేతకాదు" అని విసుక్కునేది.

ఆవిడ తనని గారాబం చేసినా మురిసిపోలేదు. విసుక్కున్నా కోపం తెచ్చుకోలేదు.

నిలువుటద్దంలో తన ప్రతిబింబం చూసుకుని చాలా నూతనంగా కనబడేసరికి సిగ్గుపడి "లీలకి విషయం ఎట్లా రాయనా?" అని తెగ ఆలోచించేది అనూరాధ.

చివరికి ఎట్లాగో రాసేసింది.

దానికి లీల రాసిన జవాబు చూసి చాలా సిగ్గుపడింది. "ఇంకో మూడేళ్ళు ఆగకపోయావా? నా చేతుల్తో..."

"ఛా" అనుకుంది అనూరాధ.

* * *

ఒక రోజు...రాత్రి పన్నెండు గంటలైంది. రామారావు గదిలో నిల్చుని అటూయిటూ తిరుగుతున్నాడు.

బాగా చీకటిగా వుంది. దీపాలున్న చోట్ల మినహాయిస్తే మిగిలినదంతా చీకటే. అమావాశ్య చీకటి. రామారావు చీకటిగా వున్న ప్రదేశంలో నిల్చోలేదు. ఎలక్ట్రిక్ లైట్ కాంతితో నిండివున్న గదిలో అటూయిటూ పచార్లు చేస్తున్నాడు. అతను వెల్తుర్లోనే వున్నాడు. వెల్తుర్లోనే తిరుగుతున్నాడు. కాని చీకట్లో వున్నట్లే, చీకట్లో తిరుగుతున్నట్లే ఫీలవుతున్నాడు. అతనికి మాత్రం వెల్తురుగా లేదు, అంతరంగికంగా.

అతను ప్రతి నిమిషానికీ టైమ్ చూసుకుంటున్నాడు. తలుపులు వేసివున్న ప్రక్కగదిగుమ్మందగ్గరకు వెళ్ళి ధ్యాస వుంచి ఏదో వింటున్నాడు.

మళ్ళ యీరోజువచ్చింది. రామారావు దృష్టిలో భయంకరమైన ఈరాత్రి మళ్ళ వచ్చింది. గదిలోపల ఏంజరుగుతోందో అతనికి తెలియదు. చూద్దామంటే తలుపులు వేసివున్నాయి. వినదామంటే ఏమీ వినబడటం లేదు. తను యీ బాధపడలేడు. అనూరాధ అడిగినట్లు అత్తవారింటికి పంపేస్తేనే బావుండేదేమో.

అతనికి చిరు చెమటలు పోస్తున్నాయి. అతని నుదుటిమీదనుంచి స్వేదబిందువులు చెంపలమీదుగా ప్రవహిస్తున్నాయి. కన్నీళ్లకీ, ఆనీళ్లకీ ఎక్కువ భేదంలేదు.

ఉన్నట్లుండి లోపల్నుంచి ఏదో

వాటర్‌ప్రూఫ్, సెల్ఫ్‌వైండింగ్ మరియు
దయలుమీద తారీఖును చూపును

ఒక వాచీలో సుందరమైన ఆకారము సరియైన నడకలకంటె యింకా ఎక్కువ మీకు కావాలన్న, ట్యూడర్ ప్రిన్స్ ఆయిస్టర్‌డేట్ లేక అదే తరగతిదైన ప్రిన్‌సెస్ ఆయిస్టర్ డేట్‌లను చూడండి. వీని యంత్రములు నీరు, దుమ్ము, ధూళి మరియు నూనెలనుండి శాశ్వతముగ సురక్షితమైనవి. రోలెక్స్ వారిచే పేటెంట్ చేయబడి దక్కాముక్కీలకు తట్టుకునే 'రోటారు' మరలతో యివి వాటంతటవే కీ యిచ్చుకొనును. ఇంతేకాక, యీ రెండూ తారీఖును దయలుమీద వాటంతటవే స్పష్టముగ చూపును.

736

అవి రోలెక్స్ తయారులు

రోలెక్స్‌వారి మిక్కిలి ఖచ్చితమైన వాచీలను తయారుచేయు అర్థశతాబ్దపు అనుభవము ట్యూడర్ వాచీలలో ప్రతిబింబిస్తున్నది. మావద్దనున్న అన్నిరకముల ట్యూడర్ వాచీలను వచ్చి చూడండి. మీరు రాలేనిచో వాటి బొమ్మలుగల చిన్న పుస్తకము పంపెదము.

ట్యూడర్
వాచీలు
జెనీవా (స్విట్జర్లెండ్)లో
తయారైనవి

దక్షిణ ఇండియాలో ఏకైక డిస్ట్రిబ్యూటరు:

మెస్సర్స్ పి. ఆర్ అండ్ సన్స్ లిమిటెడ్.
మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు

★ అనూరాధ ★

మూలుగు, బాధతో ఒక స్త్రీ చేస్తున్న ఆర్తనాదం వినిపించింది. దడదడలాడే గుండెతో, తడబడే కాళ్ళతో ఒకచోట నిలబడి జాగ్రత్తగా విన్నాడు. అతనికి స్పష్టంగా తెలిసింది. అనూరాధ రోదిస్తోంది. ఒకనాడు ఉషకూడా యిలాగే...

రామారావు అక్కడో క్షణం నిలబడలేకపోయాడు. అక్కడ వుండటం కష్టమైంది. ఇవతలికి వచ్చి వాకిట్లోకి చూశాడు తండ్రి వృద్ధుడైన తండ్రి ఏనాడో ఒకనాడు చూసినట్లుగా ఆకాశంలోకి చూస్తున్నాడు.

రామారావు అక్కడో క్షణం నిలబడి ఆలోచించాడు. ఈ క్షణంలో అతనికి ప్రపంచమంతా బాధ పడుతున్నట్లుగా అనిపిస్తోంది. ఈ గదిలో...చాలా అధమస్థితిలో తను బాధపడుతున్నాడు. బయట తండ్రి బాధపడుతున్నాడు. లోపల అనూరాధదగ్గర నిలబడి అమ్మకూడా తనకంటే ఎక్కువగా బాధపడుతూండాలి. లేడీ డాక్టర్ బాధ సరేసరి. హాస్పటల్ కాక యింటికి రమ్మన్నందుకే ఆ వివబాధ పడింది. ఇహ అనూరాధ ఉన్న బాధంతా ఆమెదే. ఆమెనుసరించే యింతమంది.

అక్కడకూడా ఎక్కువసేపు వుండబుద్ధిపుట్టలేదు. తండ్రి వైపు చూడకముందే మళ్ళీ రెండడుగులు లోపలకు వేశాడు.

లోపలకు సరిగ్గా వచ్చీరాకముందే స్తంభీభూతుడై నిలబడిపోయాడు. పసివాడి ఏడుపు స్పష్టంగా వినిపిస్తోంది.

అతని పెదాలమీద దరహాసం వెల్లివిరిసింది. సంతోషంతో వళ్లు పులకరించింది. ఎవరిది ఆ ఏడుపు? ఈ నిమిషంలో భూమిమీద పడిన...

కాదు. అతను తన పొరపాటు తెలుసుకున్నాడు. లోపల ఎక్కడ్నుంచో బాబుగాడు ఏడుస్తున్నాడు. ఏడిచేది వాడు. ఆ దౌర్భాగ్యుడు. ఉషని తననుంచి వేరుచేసిన ఆ దుర్మార్గుడు.

ఇటువంటి అపత్సమయంలోకూడా వీడు తనని ఏడిపిస్తున్నాడు. తనమీద పగ సాధిస్తున్నాడు.

వినలేక రెండుచేతుల్తో గట్టిగా చెవులు మూసుకున్నాడు. అలా ఎక్కువసేపు వుంచకముందే చప్పున తనముందు వున్న తలుపులు తెరుచుకున్నాయి. నర్సు తల బయటకు పెట్టి ఒకసారి రామారావు వంక దీనంగా చూసింది.

"ఏం జరిగింది నర్స్?" ఆదుర్దాగా అడిగాడు.

నర్సు జవాబు చెప్పలేదు. మళ్ళీ తలుపులు మూసేసుకుంది. ఈసారి లోపల్నుంచి స్పష్టంగా ఏదో గందరగోళం జరుగుతున్నట్లు వినిపిస్తోంది. అప్పుడప్పుడూ అమ్మ గొంతుకూడా వినిపిస్తోంది.

ఎందుకో ప్రక్కకి తల త్రిప్పిచూసేసరికి అక్కడ తండ్రి నిలబడివున్నాడు తనవంక చూడటంలేదు. కళ్ళుమూసుకుని నిశ్చలంగా వున్నాడు.

"నాన్నా" అన్నాడు రామారావు కంపితస్వరంతో.

తండ్రి పలుకలేదు. బహుశా గంభీరంగా వుండటం పెద్దవాళ్ళకే చేతనవును.

అతనింకా ఏదో ఆలోచించకముందే గదిలో గోల మరీ ఎక్కువైంది. రామారావు యిహ ఉద్వేగం అణుచుకోలేకపోయాడు. ఒక్క దూకులో అనూరాధ సమక్షంలోకిపోయి పడాలని భావించాడు. కాని తలుపులు ... తలుపులు ... చప్పున తెరుచుకున్నాయి. ఇంతకుముందు అనుకున్నట్టే రామారావు ఒక్క దూకులో భార్య సమక్షంలోకి పోయాడు. వేరే ఎవరు ఏమిచేస్తున్నదీ అతను గమనించలేదు. సరాసరిపోయి ఆమెను తాకుతూ కూర్చున్నాడు. అతనికళ్లలోంచి నీళ్లు జలజలమని రాల్తున్నాయి.

అనూరాధ కళ్ళుమూసుకుని నిశ్చింతగా, నిర్మలంగా పడుకుని వుంది. రామారావు స్మృతిపథంలో ఏదో మెరిసింది. ఒకానొకరోజు ఉషకూడా యిలాగే...

"అనూ!" అన్నాడు భయంగా.

అనూరాధ నిమ్మదిగా కళ్ళు విప్పింది. రామారావు ఆశ్చర్యంగా ఆమెవంక చూస్తున్నాడు. అతనిఆశ్చర్యం ఇంకా సంభ్రమంలోకి మారలేదు.

"అనూ" అన్నాడు మళ్లీ.

అనూరాధ అతనివంక అలాగే చూసి, మెల్లగా నవ్వింది; నిరసంగా.

"నువ్వు...నువ్వు బ్రతికావా అనూ?" రామారావు మాటలు తడబడసాగాయి.

అనూరాధ చురుకైన పెదాలమీద అవతరించిన చిరునవ్వు మాయమైంది. కష్టంగా, దీనంగా, బాధగా, ప్రక్కకి చూసింది అతిప్రయత్నంమీద.

ఆమె ఎటువైపుచూస్తుందో గ్రహించి రామారావుకూడా అటే చూశాడు. అతని కళ్ళు తిరిగాయి. కొన్ని నిమిషాలయినా వయసులేని చిట్టిపాపాయి, భయంకరమైన చావుకి ఆహుతై, వికృతంగా పడివున్నాడు.

"అబ్బా" అని అతను భయంతో కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

కాని ఒకటి రెండు క్షణాలైనా గడవకముందే ఏదో స్ఫురించి కళ్లు తెరిచిన రామారావు ముఖం వికృతంగా, మరీ వికృతంగా మారిపోయింది.

అనూరాధవంక సూటిగా చూశాడు. తనవంక దీనంగా చూస్తోంది. భయం లేకుండా చిట్టిపాపాయివంక చూశాడు. తనవంక చూడటల్లేదు. మళ్ళీ ఉషవైపు......కాదు అనూరాధవైపు చూశాడు. చలనరహితంగా తనవంక చూస్తోంది.

చప్పున బాబుగాడివంక...ఊహూ చిట్టిపాపాయివంక చూశాడు. చనిపోయి, పడివున్నాడు.

వెర్రివాడిలా అలా యిద్దరివంకా చూస్తూ వుండగానే అతనిలో అదంతలమైన భావతరంగాలు చెలరేగి ఊపిరాడనీయకుండా చేశాయి. చివరికి ఆ భావతరంగాలు ఒకపరిధిని చేరుకునేసరికి ఝల్లుమని అతని శరీరం మీదా, మనసుమీదాకూడా ఎవరో అజ్ఞాతవ్యక్తి చరిచినట్లయింది.

ఏకధారగా అతని కళ్లనుండి నీరు స్రవిస్తుండగా లేచి నిలబడి, అనూరాధవంక చూశాడు.

ఆమె పెదాలు, అతికష్టంమీద కదులుతున్నాయి. ఏదో అనాలని ప్రయత్నిస్తోంది.

"బా...బా...బు"

అతను యింక వినిపించుకోలేదు. "బాబూ" అని కెవ్వున అరిచి రివ్వుమని అక్కడ్నుంచి వెళ్లిపోయాడు. అక్కడున్న వాళ్లందర్నీ యీ ప్రవర్తన చకితుల్ని చేసి, వాళ్ళింకా చకితులై అలా వుండగానే రామారావు బాబుగాడ్ని ఎత్తుకుని, ముద్దులవర్షం కురిపిస్తూ లోపలికి వచ్చి, మళ్ళీ సరాసరి అనూరాధదగ్గరకు వచ్చి కూర్చున్నాడు.

ఈ దృశ్యం చూస్తున్న అనూరాధ కళ్ళు తో ఆనందం మెరిసిపోయాయి.

"నువ్వే జయించావు అనూ. పరాజయం నాదే" అన్నాడు రామారావు హాయిగా.

వెనకనుంచి రెండు ముసలి హృదయాలు సంతోషంతో వికసించాయి. కాని అనూరాధ మెరిసిపోయిన కళ్ళు, ఆమె పెదాల మీద చిరునవ్వు అదంతా క్షణంలో మాయమయిపోయింది. చూస్తూవుండగానే ఆమె ముఖం నల్లబడిపోయింది.

"జయం నాదా?" ఆమె ప్రశ్నించుకుంది.

ఏంచేసిందని? తను ఏం చేయగలిగింది? ఈ ఘనత తననిమాత్రం కాదు.

ఆమె దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది. అతి కష్టంమీద పెదాలు విప్పి "కాదు. పరాజయం నా...దే" అంది. ★

సంపూర్ణ శరత్ సాహిత్యం
★40 పుస్తకాలలోనూ..
14 సంపుటములుగానూ...
వెలువడినాయి/వివరాలకు....
దేశికవితామండలి. విజయవాడ2